

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Collegium Universi Juris Canonici

Engel, Ludwig
Salisburgi, 1693

31. De Officio Judicis Ordinarii.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61596](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61596)

III. Per mortem Legati, si legatio perfecta, sed si dignitati annexa sit. Per mortem autem S. Pontificis non extinguitur officium Legati, quia Legatus est Judex Ordinarius. c. Legatos. 2. h. t. in 6.

TITULUS XXXI. De Officio Judicis Ordinarii.

SUMMARIUM.

1. Quis dicatur Ordinarius?
2. Mandata Jurisdictio an sit ordinaria, vel delegata?
3. Referenda est ad ordinariam, non tamen in rigore.
4. Vicarius Episcopi non tantum generalis, sed etiam fori est ordinarius.
5. Quis inter sit in esse, an quis sit ordinarius vel delegatus.

Judicem ordinarium appellamus eum, qui ordinarie in causis controversis adiri & judicare potest. Hæc enim est differentia inter *Delegatum* & *Ordinarium*, quod Jurisdictio Delegati sit restricta ad particularem causam v. g. quæ hic & nunc vertitur inter Titium & Sempronium, & regulariter data non habenti de cætero Jurisdictionem; Ordinarii verò Jurisdictio competat *Jure Magistratus*, quando nimirum aliquis à Principe, Repub. Universitate aut Collegio honesto tale officium consecutus est, cui de Jure scripto vel de consuetudine aliqua Jurisdictio generalis est annexa, ex qua talis Judex in omnibus controversiis, vel certo saltem causarum genere judicare valeat.

2. Sed quid de *mandata Jurisdictione* dicemus; anne ordinariam vel delegatam appellabimus? Sanè inter *mandatam Jurisdictionem*, & *delegatam*, necessario differentiam esse constituendam, diversa Juris loca evincunt, quæ sine manifestâ contradi-

ctione cæteroquin conciliari vix possent. Etenim in l. *fin. ff. de Off. ejus, cui mand.* & c. negat I. C. quòd mandatam Jurisdictionem habens eam alteri demandare possit. Econtra l. *cum Prætor. 12. §. 1. ff. de Jud.* dicitur, etiam eum, cui mandata est Jurisdictio, Judicem dare posse. Item in l. *1. ff. Quis à quo appell.* dicitur, quòd ab eo, cui mandata est Jurisdictio, non detur appellatio ad mandantem, sed ad mandantis iuperiorem; econtra in l. *unica. C. Qui pro sua Jurisdictione.* rescribit Imperator à Delegato rectè appellationem ad Delegantem interponi. Quam ob rem rectissime præter alios notavit Fach. 1. *Cont. c. 78. & lib. 12. c. 89.* Georg. Obrecht. *de Jurisd. lib. 4. c. 3. n. 7.* quòd mandare Jurisdictionem & delegare plurimum inter se differant: nam in propriis terminis tunc dicitur *Jurisdictio mandata*, quando ea in *universum ad omnes generaliter*, vel *saltem ad omnes unius generis causas* committitur, puta quando quis ad *totam* mandantis Jurisdictionem ejus nomine exercendam, vel saltem in omnibus causis Civilibus tantum, aut Criminalibus tantum Judex creatur; l. *solet. 16. cum l. seq. ff. de Jurisd. C.* Cujusmodi mandatam Jurisdictionem de Jure Canonico habet Vicarius Episcopi, de Jure Civili Legatus Proconsulis; l. *4. §. 6. & l. legati. 13. ff. de Off. Proconsulis.* Delegatum verò proprie accipimus, qui ad unam tantum particularem causam terminandam Judex constituitur, utque in Jure Civili quandoque *Judex datus*, quandoque Delegatus appellatur, d. l. *cum Prætor. ff. & l. à Judice. C. de Judic.*

Igitur cum ex istis liquido appareat, mandatam Jurisdictionem non esse delegatam, nisi habentem mandatam Jurisdictionem *Delegatum ad universitatem causarum* dicere velimus, ideo mandatam Jurisdictionem ad ordinariam referendam esse

putamus; tūm quōd mandatam habens ordinariē tanquam Judex adiri possit; tūm quōd mandata jurisdictione censeatur propria ipsius mandantis, non mandatarij. *l. 1. §. 1. ff. de Off. ejus & c.* & consequenter ordinaria, cum non nisi ordinariam jurisdictionem habens eam alteri demandare possit. *l. more majorum §. ff. de Jurisd.* tum denique quōd illa, quae de Judice Ordinario ad differentiam Delegati dicuntur, etiam habenti mandatam jurisdictionem recte conveniant. Gail. *lib. 1. obs. 97. num. 12.* Quamvis interim libenter concedamus, eum, qui mandatam jurisdictionem habet, non esse ordinarium, si propriissimē, & in rigore loquamur; quia eam non habet jure proprio, & à lege, sed alieno beneficio, nec eam demandare potest, atque per mortem mandantis revocatur; quae omnia aliter se habent in ordinario propriissimē dicto.

Hinc inferimus non tantum Vicarium Episcopi Generalem Ordinarii nomine venire, ut cum Gl. in c. Romana. 3. in v. generaliter. de Appell. in 6. docent Garc. de Benef. parte 5. c. 8. n. 21. Zoëf. de Offic. ord. n. 11. & communiter alii. Sed etiam Vicarium Episcopi Foraneum, qui in certa tantum parte Dioecesis constitutus est. Sylv. V. Vicarius. q. 4. quidquid doceat Molina de I. & I. tract. 5. disp. 10. n. 4. & 6. Sanch. de Matrim. lib. 8. disp. 29. n. 10.

Singularis quidem est controversia, an Vicarius etiam in ijs, quae ipsi per speciale mandatum committuntur, sit Ordinarius? In qua, omiſſis aliorum opinionibus quae videantur apud Sanch. d. l. num. 6. nos convenienter nostris fundamentis semel positis, ita distinguimus: si Vicario per specialem commissionem dato sit potestas illa specialia semper impoſterum exercendi, tali casu Vicarius ex doctrina supra posita erit Delegatus ad universalem causarum,

& consequenter ordinarius, & coadunabitur haec commissio specialis cum prima generali, juxta cap. accessorium 42. de R. I. in 6. Si vero per speciale mandatum detur solummodo potestas limitata, hic & nunc unum speciale emergens peragendi, censemus Vicarium in tali casu esse simpliciter delegatum, & proinde ab ipso ad Episcopum recte appellari: cum utique non sit ordinarius; qui non potest ordinariē in similibus causis adiri. Lopus, Ancharanus & Dominicus apud Sanch. pro nostra sententia d. n. 6.

Porro an quis sit Ordinarius vel delegatus, non est tantum quaestio de nomine, verum in re ipsa plurimum interest.

Nam I. Delegatus, qui non sit summa Principis causam sibi commissam alteri delegare non potest, Ordinarius vero regulariter jus delegandi habet.

II. Judex Ordinarius, quamvis ut respectus saltem de Jure Canonico, c. si quis 4. de For. comp. & c. ut debitus. 59. de Appell. reculari possit, tamen illae causae, ex quibus posset reculari Delegatus, non semper sufficiunt ad recusandum ordinarium, sed debent esse de causis gravioribus. Vid. Holt. in Summa. in tit. de Off. Jud. Delegati. sub rubr. de recus. jud. deleg. & in Tit. de Appell. sub rubr. de recus.

III. Delegatus ab alio quam à summo Principe, non potest exequi suam sententiam, sed debet executionem Deleganti remittere. ut ex d. c. si quis. 4. de For. Comp. & L. à D. Pio. 15. in princ. ff. de Re jud. communiter traditur, quod secus est in Judice Ordinario, qui si mixtum habeat imperium, sententiam suam executione mandare potest, & debet Valleng. de Off. jud. deleg. §. 4. num. 7.

IV. Citatus ab ordinario, si dubitet de Jure citantis, venire debet & exceptionem suam

suam proponere *L. si quis ex aliena. s. ff. de Jud. citatus verò à Delegato comparere non tenetur, nisi sibi de delegatione prius files fiat. Gail. l. obs. 48. num. 17. Minf. Cent. 3. observ. 1.*

V. Quando jura aliquid committunt Ordinarius locorum, tunc appellatione Ordinariorum veniunt omnes habentes ordinariam jurisdictionem, nisi ex subjecta materia appareat tantum Episcopos intellectos fuisse, vel nisi expressè nomen Episcopi, vel Diocesis appositum fuerit, Gl. in c. Ordinariorum. 3. de Off. Ord. in 6. Joan. Honor. eod. tit. num. 1. Notanter dico: nisi ex subjecta materia aliud appareat, unde quamvis licentiam matrimonium contrahendi vagis juxta Trid. sess. 24. de Ref. matr. c. 7. prater Episcopum etiam Vicarius concedere possit, Sanch. de Matr. lib. 3. disp. 25. num. 10. Archidiacono tamen hæc potestas non videtur concedenda, cum ad eum cognitio causarum matrimonialium non pertineat. Trid. sess. 24. de Ref. c. 20. Concederem tamen, si hæc ei cognitio in primâ instantiâ per Episcopum demandata esset, tunc enim tanquam mandatam jurisdictionem habens in causis matrimonii Ordinarii nomine veniret.

VI. Denique *Delegatio* expirat, si Delegans re integrâ moriatur, non verò officium Judicis Ordinarii, etiam si Princeps, qui ipsum Ordinarium constituit, moriatur. c. 2. de Off. Leg. in 6. Quod tamen patitur limitationem in Vicario Episcopi & omnibus illis, qui mandatam jurisdictionem habent, ex speciali ratione, quod illa jurisdictione sit propria ipsius mandantis, & consequenter una cum ipso etiam extinguitur. *L. & quia 6. ff. de Jurisd. Sanch. de Matr. lib. 3. disp. 30. num. 7.* Quæ de jure Ordinarii in specie hic subnecti solent, dicemus infra in *Tit. de Majorit. & Obedienc.*

TITULUS XXXII.
De Officio Judicis.

SUMMARIUM.

1. Quid sit Judex?
2. Servi prohibentur esse judices: communis tamen error in hoc & aliis casibus jurisdictionem tribuit, ita ut acta valeant.
3. Famine regulariter non debent esse judices: fallit in Illustribus quibusdam & in Abbatis.
4. Minores quatenus possint vel non possint esse judices?
5. Infames quoque prohibentur, item excommunicati, suspensi heretici & schismatici, & num. 6.
7. Judex quomodo debeat esse vir bonus?
8. An Judex in favorem amici possit judicare?
9. Inter duas æqualiter probabiles sententias eligere potest Judex, quod juxta arbitrium boni viri videbitur.
10. Judex à muneribus abstinere debet.
11. Esulentia & poeulentia Judex potest recipere à partibus: consultus tamen est abstinere.
12. Quid de sportulis?
13. Quæ sit differentia inter sportulas & muneris?
14. Judex an possit esse, qui Jurisperitus non est?
15. Cur medicus male curans, & advocatus male consulens ex imperitia teneatur ex vero delicto, non autem Judex male iudicans per imperitiam.
16. Potestas Judicis dividitur in Imperium & Jurisdictionem. Item Imperium in merum & mixtum & quid sit merum Imperium?
17. Tres gradus meri Imperii.
18. De Jure Canonico datur etiam merum Imperium?
19. Quid sit mixtum Imperium?
20. Jurisdictio simplex, in quo consistat, & quomodo penes Judices delegatos sit?
21. Quæ differentia inter officium Judicis nobile & mercenarium?
22. Quibus modis acquiratur Imperium & Jurisdictio: et quæ alia ordinaria, alia delegata.
23. Merum & mixtum Imperium ac Jurisdictio præscriptione acquiri possunt.
24. Quantum temporis ad talem præscriptionem requiratur?
25. An præscriptio immemorialis circa res & Jura ad summum Principem pertinentia requiratur, remissive.